

Joroisten kunnan maahanmuuttajien kotouttamisohjelman päivitys 2023–2024

Kunnanhallitus 22.5.2023

Sisällysluettelo

JOHDANTO	3
1. LÄHTÖKOHDAT KOTOUTTAMISOHJELMALLE	4
1.1 Lainsäädäntö ja kotouttamispolitiikka	4
1.2 Keskeisiä käsitteitä	5
1.3 Maahanmuuttajat Joroisissa	5
1.4 Kotouttamisohjelman laadinta	6
2. KOTOUTTAMISTA TUKEVAT TOIMET	6
2.1 Perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta	6
2.2 Maahanmuuttajan palvelupolku	7
2.2.1 Ohjaus ja neuvonta	8
2.2.2 Alkukartoitus	8
2.2.3 Kotoutumissuunnitelma	9
2.3 Tulkkipalvelut	11
3. PALVELUT MAAHANMUUTTAJILLE	11
3.1 Kunnan palvelut	11
3.1.1 Asuminen	11
3.1.2 Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	12
3.1.3 Sivistyspalvelut	13
3.2 Valtion palvelut	19
3.2.1 Pohjois-Savon hyvinvointialue	19
3.2.2 Maahanmuuttovirasto	20
3.2.3 Poliisi	20
3.2.4 Digi- ja väestötietovirasto	20
3.2.5 Työ- ja elinkeinotoimisto	21
3.2.6 Kela	21
3.2.7 Pohjois-Savon ELY-keskus	21
3.3 Seurakunnat	21
3.3.1 Joroisten evankelis-luterilainen seurakunta	22
3.3.2 Ortodoksinen seurakunta	22
3.3.3 Muut seurakunnat	22
3.4 Järjestöt	22
4. JOROISTEN KUNNAN TOIMIALOJEN VASTUUNJAKO KOTOUTTAMISPROSESSISSA	23
4.1 Kotouttamistoiminta Joroisten kunnassa	23
4.2 Sopimus kuntaan osoittamisesta	25
4.3 Kotouttamistoiminnan vaikutukset vuosittaiseen talousarvioon	26
4.4 Kotouttamisohjelman seuranta ja päivittäminen	26
5. KOTOUTTAMISEEN LIITTYVIEN KUSTANNUSTEN KORVAUS	27
6. KUNTIEN KORVAUKSET VASTAANOTTOPALVELUIDEN TUOTTAMISESTA TILAPÄISTÄ SUOJELUA SAAVILLE	28

JOHDANTO

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) astui voimaan syyskuussa 2011. Kotoutumislain mukaisesti kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja jota tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Joroisten kunnan edellinen kotouttamisohjelma oli laadittu vuosille 2021-2025. Kotouttamisohjelma on laadittu poikkihallinnollisena työnä useiden viranhaltijoiden toimesta.

Kotouttamisohjelmassa on kuvattu lainsäädännön taustaa kotouttamiselle ja eritelty kotouttamista tukevia toimia. Lisäksi ohjelmaan sisältyy kuvaus kunnan palveluista ja vastuista kotouttamisessa. Tavoitteena on ollut luoda kotouttamisohjelmasta käytännön työkalu kunnan viranomaisten käyttöön ja kirjata kotouttamisohjelmaan eri toimijoiden välinen työnjako. Kotouttamisohjelma voi toimia myös henkilöstön perehdytysmateriaalina maahanmuuttajatyöhön.

Tämä Joroisten kunnan kotouttamisohjelman päivitys on suunniteltu vuosille 2023–2024. Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) säädetään sosiaali- ja terveystalvelujen sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirtymisestä perustetuille uusille hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta. Tässä suuressa uudistuksessa järjestämisvastuu kotouttamisesta jää kuitenkin kunnille. Kotoutumisessa sosiaali- ja terveystalvelut ovat merkittävässä asemassa, joten hyvin tärkeää on kunnan ja hyvinvointialueen välisen yhteistyön toimiminen.

Myös kotoutumislakia ollaan uudistamassa: kotoutumislain kokonaisuudistusta koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 6.10.2022. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025 samanaikaisesti työvoimapalvelu-uudistuksen kanssa. Tässä tulevassa työ- ja elinkeinopalvelujen uudistuksessa tullaan siirtämään työllisyystalvelut työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille. Uuden kotoutumislain tavoitteena on parantaa maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edellytyksiä jo kotoutumisen alkuvaiheessa. Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan talvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille, maahanmuuttajille tarkoitettut toimenpiteet ja talvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää, ja että kunnan henkilöstön osaamista kotouttamisessa kehitetään. Paikallisten viranomaisten on kehitettävä kotouttamista monialaisena yhteistyönä. Yhteistyöhön osallistuvat kunta, työ- ja elinkeinotoimisto, hyvinvointialue, Kansaneläkelaitos ja poliisi sekä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja talveluja järjestävät järjestöt, yhdistykset ja yhteisö.

Uuteen kotoutumislakiin on tulossa myös säädöksiä uusista valtakunnallisista kotoutumisen edistämisen tietojärjestelmäpalveluista. Kunnille esitetään velvollisuutta käyttää uutta kotoutumisen valtakunnallista asiakastietojärjestelmää kotoutumistalvelujen toimeenpanossa.

1. LÄHTÖKOHDAT KOTOUTTAMISOHJELMALLE

1.1 Lainsäädäntö ja kotouttamispolitiikka

Kotoutumislain (1386/2010) tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta ottaa osaa aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

Muutto ulkomailta Suomeen on kasvanut huomattavasti viime vuosina. Maassa asuva ulkomaalaisväestö lähes kaksinkertaistui 2000-luvulla. Vuonna 2020 Suomessa asui n. 279 000 ulkomaan kansalaista. Ulkomaalaisten osuuden on arveltu edelleen kasvavan merkittävästi esimerkiksi työperäisen maahanmuuton seurauksena.

Lisääntyvän maahanmuuton myötä monikulttuurisuus, monikielisyys sekä arvojen ja tapojen monimuotoisuus tulevat yhä suuremmassa määrin osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Kotoutuminen on jatkuva, kahdensuuntainen prosessi, joka edellyttää sitoutumista niin maahanmuuttajilta itseltään kuin vastaanottavalta yhteiskunnalta.

Kotoutumislain tavoitteena on vastata maahanmuutossa viime vuosina tapahtuneeseen kasvuun ja monimuotoistumiseen tukemalla maahanmuuttajien osallisuutta yhteiskunnassa.

Kotoutumislaki koskee kaikkia Suomessa asuvia maahanmuuttajia, joilla on ulkomaalaislaissa tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa, joiden oleskeluoikeus on rekisteröity tai joille on myönnetty oleskelulupakortti ulkomaalaislain mukaisesti. Kotoutumislakia sovelletaan henkilöön riippumatta siitä, millä perusteella hän on Suomeen muuttanut.

Kaikilla maahanmuuttajilla on oikeus saada perustietoa Suomesta sekä alkuvaiheen ohjausta ja neuvontaa, mutta yksilölliset kotouttamistoimet ja -palvelut määritellään yhteistyössä maahanmuuttajan kanssa maahanmuuttajan ja hänen perheensä tarpeisiin perustuen.

Maahanmuuttajille suunnatuista kotouttamistoimenpiteistä ja -palveluista muodostetaan selkeä ja johdonmukainen kokonaisuus. Alkukartoituksessa selvitetään henkilön kielitaitoa, koulutus- ja työhistoriaa sekä elämäntilannetta. Kotouttamispalvelujen tarjonnan lähtökohdaksi on maahanmuuttajan yksilöllinen palvelutarve ja perheen tilanne.

Jokainen muuttaja kuuluu erilaisiin yhteisöihin ja hänestä tulee suomalaisen yhteiskunnan jäsen. Osallisuus ja hyvät etniset suhteet ovat tärkeitä koko yhteiskunnalle, sen yleiselle turvallisuudelle ja vakaudelle. Maahanmuuttajien osallistuminen yhteiskunnan toimintaan ja väestöryhmien välisen vuoropuhelun lisääminen ovat sekä kotoutumislain että valtion kotouttamisohjelman läpileikkaavia tavoitteita.

Kotouttamispolitiikka on vahvasti monialaista ja edellyttää tiivistä yhteistyötä etenkin työvoima-, koulutus-, asumis-, sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä liikunta- ja kulttuuripalveluiden suunnittelussa ja toteuttamisessa. Myös kansalaisyhteiskunnan ja järjestöjen, maahanmuuttajien omat järjestöt mukaan lukien, kytkeminen mukaan kotouttamistyöhön on tärkeä kotouttamispolitiikan perusta.

1.2 Keskeisiä käsitteitä

Maahanmuuttaja. Maasta toiseen muuttava henkilö. Yleiskäsite, joka koskee kaikkia eri perustein muuttavia henkilöitä (tavallinen maahanmuuttaja, pakolainen, kiintiöpakolainen, turvapaikanhakija, siirtolainen, kansainvälistä suojelua saava). Maahanmuuttaja on Suomeen muuttanut henkilö, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla. Kotoutumislain piiriin kuuluu myös henkilö, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelulupakortti.

Pakolainen. Ulkomaalainen, jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka YK:n pakolaisjärjestö (UNHCR) katsoo olevan pakolainen.

Kiintiöpakolainen. UNHCR:n pakolaiseksi katsoma henkilö, jolle on myönnetty maahantulolupa Suomeen talousarviossa vahvistetun pakolaiskiintiön puitteissa.

Turvapaikanhakija. Henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta. Henkilöllä ei ole vielä oleskelulupaa Suomessa.

Kansainvälistä suojelua saava. Henkilö, joka on saanut pakolaisaseman tai oleskeluluvan toissijaisen suojelun tai humanitaarisen suojelun perusteella.

Kotouttaminen. Kotoutumisen monialainen edistäminen ja tukeminen. Tähän pyritään viranomaisten ja muiden tahojen tarjoamien toimenpiteiden ja palveluiden avulla.

Tilapäinen suojelu. Tilapäistä suojelua voidaan antaa kansainvälisen suojelun tarpeessa olevalle ulkomaalaiselle, jonka turvallinen paluu kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa ei ole mahdollinen sen vuoksi, että maasta tai sen lähialueilta on tapahtunut ihmisten joukkopako aseellisen selkkauksen tai muun väkivaltatilanteen taikka ympäristökatastrofin vuoksi. Tilapäisen suojelun antaminen edellyttää, että suojelun tarve voidaan arvioida lyhytaikaiseksi.

Lisätietoja: www.migri.fi/tilapainen-suojelu

1.3 Maahanmuuttajat Joroisissa

Joroisissa on 4543 asukasta (2022). Vuonna 2022 vakinaisesti Joroisissa asui 164 ulkomaan kansalaista, joka oli tuolloin 3,6 % Joroisten väestöstä.

Suurimmat kansalliset ryhmät ovat ukrainalaiset, virolaiset, thaimaalaiset, venäläiset ja vietnamilaiset. Maahanmuutto kokonaisuudessaan kasvoi Suomeen huomattavasti viime vuonna Ukrainassa käytävän Venäjän helmikuussa 2022 aloittaman hyökkäyssodan myötä. Lähes 45 000 ukrainalaista sai Suomelta myönteisen päätöksen kansainvälisestä suojelusta. Muita maahanmuuton syitä ovat työnteko ja perhesyyt.

Vuonna 2022 Ukrainan sota on kasvattanut Joroisiin tulleiden ukrainalaisten määrää. Joroisissa on aiemmin ollut jonkun verran työperäistä maahanmuuttoa sekä kausityöntekijöitä. Sodan myötä myös kausityöntekijöiden perheitä ja sukua on tullut Joroisiin tilapäisen suojelun turvin. Syksyllä 2022 tilapäistä suojelua vailla olleita oli Joroisissa n. 100 henkilöä. Osa heistä on jäänyt Joroisiin asumaan pidemmäksi aikaa, osa muuttanut jo pois.

Joroisten kunta on tehnyt sopimuksen Mikkelin vastaanottokeskuksen kanssa ukrainalaisien, tilapäistä suojelua saavien vastaanotosta.

1.4 Kotouttamisohjelman laadinta

Kotoutumislain mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa.

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava myös siitä, että

- kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille
- maahanmuuttajille kotoutumislaissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää ja
- kunnan henkilöstön osaamista kotouttamisessa kehitetään

Maahanmuuttajille tarkoitettuja toimenpiteitä ja palveluja voidaan järjestää myös kuntien välisenä yhteistyönä. (Kotolaki 30 §)

Kunnan on huomioitava kotouttamisohjelman toimenpiteet, kun se vuosittain laatii talousarvion ja –suunnitelman.

2. KOTOUTTAMISTA TUKEVAT TOIMET

2.1 Perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta

Kotoutumislaissa on tavoitteeksi asetettu, että nykyistä useampi maahanmuuttaja saa tukea yksilölliseen ja perhekohtaiseen kotoutumiseensa heti maahantulon jälkeen, jolloin tiedon ja tuen tarve on suurimmillaan. Kotoutumislain mukaan viranomaisten tulee antaa maahanmuuttajalle tietoa hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa työelämässä ja yhteiskunnassa. Lisäksi tietoa annetaan palveluista ja kotoutumista edistävästä toimenpiteistä (KotoL 7 §).

Perustietoa Suomesta –opas on kotoutumislain tarkoittama tietopaketti suomalaisesta yhteiskunnasta. Opasta on saatavilla sähköisenä 13 eri kielellä. Opas tai esite annetaan kaikille Suomeen muuttaville oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon, oleskeluoikeuden rekisteröinnin, oleskelulupakortin myöntämisen tai kotikunta- ja väestötietojen rekisteröinnin yhteydessä, eli poliisin toimipisteissä, maistraateissa tai Suomen edustustossa ulkomailla.

Myös internetsivuilta Infopankki.fi löytyy laajasti tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta. Sivusto on julkaistu jopa 12 eri kielellä.

2.2 Maahanmuuttajan palvelupolku

Ohjaus ja neuvonta

- Vastuu maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjauksesta ja neuvonnasta kotoutumista edistävistä toimenpiteistä, palveluista sekä työelämästä maahanmuuttokoordinaattorilla sekä osana peruspalveluja.
- Palveluohjaus yksilöllisen tarpeen mukaisesti, koko kotoutumisprosessin ajan.

Alkukartoitus

- Te-toimiston kautta työttömille työnhakijoille.
- Kunnan maahanmuuttokoordinaattorin kautta muutoin kuin tilapäisesti toimeentulotukea saaville asiakkaille ja pyynnöstä myös muulle maahanmuuttajalle, jos hänen arvioidaan sitä tarvitsevan.
- Käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä.
- Arvioidaan maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palveluiden tarpeet.

Kotoutumissuunnitelma

- Te-toimisto ja/tai kunta ja/tai hyvinvointialue palvelutarpeen mukaan.
- Yksilöllinen suunnitelma toimenpiteistä ja palveluista, jotka tukevat kotoutumista, edistävät työllistymistä ja parantavat kielitaitoa.
- Laaditaan viimeistään kahden viikon sisällä alkukartoituksesta.
- Kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluessa ensimmäisen oleskeluluvan/ oleskelulupakortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröinnistä.
- Perustellusta syystä kotoutumissuunnitelmaan oikeuttavaa aikaa voidaan pidentää.
- Myös alaikäiselle voidaan tarpeen mukaan laatia oma suunnitelma.

Kotoutumissuunnitelman seuranta

- Te-toimisto ja/tai kunta ja/tai hyvinvointialue.
- Suunnitelman tarkistus palvelutarpeen mukaan, vähintään kerran vuodessa.

Kuva1: Maahanmuuttajan palvelupolku lain kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) mukaisesti

2.2.1 Ohjaus ja neuvonta

Kotoutumislain mukaan kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimisto) sekä muiden viranomaisten on huolehdittava asianmukaisen ohjauksen ja neuvonnan antamisesta liittyen kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin ja palveluihin sekä työelämään.

Kotoutumislain tarkoituksena on vahvistaa hallintolain yleistä neuvontavelvollisuutta maahanmuuttajia koskevissa asioissa (KotoL 8 §, hallintolaki 8 §). Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa ja vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin. Neuvonta on maksutonta.

Jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, sen on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen. Kotoutumislaissa tarkoitettuja muita viranomaisia ovat esimerkiksi Maahanmuuttovirasto, Kansaneläkelaitos, työsuojeluviranomaiset ja verohallinto.

Maahanmuuttajien ohjaus ja neuvonta sekä palveluista tiedottaminen vaativat joustavia ja myös uudenlaisia työmuotoja sekä tehokasta viranomaisten välistä yhteistyötä. Vastuu maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjauksesta ja neuvonnasta kotoutumista edistävästä toimenpiteistä, palveluista sekä työelämästä on maahanmuuttokoordinaattorilla sekä myös osana peruspalveluja, valtionhallinnolla ja kolmannella sektorilla.

2.2.2 Alkukartoitus

Kotoutumislain (9-10 §) mukaisella alkukartoituksella tarkoitetaan toimenpidekokonaisuutta, jonka avulla arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien palvelujen ja toimenpiteiden tarve.

Alkukartoituksen aikana selvitetään maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. Tavoitteena on ohjata maahanmuuttaja joustavasti ja tarvelähtöisesti sellaisiin palveluihin ja toimenpiteisiin, jotka edistävät hänen pääsyään suomalaisen yhteiskunnan aktiiviseksi jäseneksi.

Alkukartoitus ja siihen liittyvä kielitaidon lähtötason arviointi antavat hyvän pohjan kotoutumissuunnitelman tekemiselle ja kotoutumiskoulutukseen hakeutumiselle. Viranomainen voi tehdä alkukartoituksen itse tai ostaa palvelun ulkopuoliselta toimittajalta.

Viranomaisen aloitteesta alkukartoitus tehdään aina maahanmuuttajalle, joka on työtön työnhakija tai maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea.

Alkukartoituksen tekemistä on tarkoituksenmukaista arvioida esimerkiksi seuraavien maahanmuuttajien kohdalla:

- puolisoina maahan tulleet henkilöt, jotka eivät ole TE-toimiston asiakkaina
- kotona lasta hoitavat vanhemmat
- peruskouluiässä maahan tulleet nuoret
- haavoittuvan asemansa vuoksi syrjäytymisvaarassa olevat henkilöt

Maahanmuuttaja voi itse pyytää alkukartoituksen tekemistä. Pyyntöön saanut viranomainen arvioi alkukartoituksen tarpeen ja määrittelee, minkä viranomaisen palveluun maahanmuuttaja on syytä ohjata.

Jokaiselle TE-toimistossa asioivalle maahanmuuttaja-asiakkaalle tehdään alkukartoitus osana TE-toimiston alkuvaiheen palvelua. Kunta tekee aina alkukartoituksen niille maahanmuuttajille, jotka eivät ole TE-toimiston asiakkaita, eivätkä ole hakeutumassa asiakkaiksi ja joiden toimeentulo perustuu pääosin toimeentulotukeen. Lisäksi kunta voi tehdä alkukartoituksen sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan tarvitsevan alkukartoitusta.

Alkukartoitus tulee aloittaa kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai siitä, kun maahanmuuttaja pyytää alkukartoitusta.

Alkukartoitus on tärkeä lähtökohta kotoutumissuunnitelman laadinnalle. Alkuhaastattelu ja muu kartoitus tulee tehdä maahanmuuttajan äidinkielellä tai kielellä, jota hän ymmärtää riittävästi. Alkukartoitukseen sisältyy alkuhaastattelu ja tarvittaessa tarkentavia toimenpiteitä.

Alkuhaastattelussa selvitetään seuraavat maahanmuuttajan yleiset kotoutumisen valmiudet:

- luku- ja kirjoitustaito
- suomen ja ruotsin kielen taito
- opiskelutaidot ja -valmiudet
- aikaisempi koulutus ja työkokemus
- erityistaitoihin liittyvä osaaminen ja muut vahvuudet
- työllistymis- ja koulutustoiveet
- elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet

Alkukartoitukseen voidaan sisällyttää alkuhaastattelussa saatujen tietojen perusteella muun muassa seuraavia tarkentavia toimenpiteitä:

- osaamisen kartoitus ja tunnistaminen
- luku- ja kirjoitustaidon selvittäminen
- suomen ja/tai ruotsin kielen suullisen ja kirjallisen taidon selvittäminen
- opiskelutaitojen selvittäminen
- urasuunnittelu
- palvelutarpeiden kartoitus

Valtion korvauksista annetun asetuksen (VNA 571/2011) mukaan ELY-keskus maksaa kunnille korvauksen, jos kunta on järjestänyt alkukartoituksen. Laskennallinen valtion korvaus kunnalle alkukartoituksesta on ollut 700 euroa kartoitukseen osallistunut henkilön osalta.

2.2.3 Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelma on yksilöllinen ja henkilökohtainen kotoutumista tukeva suunnitelma, jonka maahanmuuttaja laatii yhteistyössä paikallisviranomaisten (kunta ja/tai TE-toimisto) kanssa. Kotoutumissuunnitelmaan kirjataan palvelut ja toimenpiteet, jotka edistävät maahanmuuttajan suomen kielen taidon oppimista sekä tarjoavat muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Kotoutumissuunnitelmassa sovitaan muun muassa kotoutumiskoulutuksesta sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävästä palveluista.

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on tehtävä kotoutumislain 12 §:n mukaan viimeistään kolmen vuoden kuluttua siitä, kun maahanmuuttaja on saanut ensimmäisen oleskeluluvan tai hänen oleskeluoikeutensa on rekisteröity. Kotoutumissuunnitelman laadinta käynnistetään viimeistään kahden viikon kuluttua alkukartoituksen tekemisestä.

TE-toimistossa laaditussa kotoutumissuunnitelmassa sovitaan niistä kotoutumista edistävästä palveluista, joiden avulla tuetaan maahanmuuttajan työllistymistä tai koulutukseen siirtymistä. Kunta laatii kotoutumissuunnitelman niille maahanmuuttajille, jotka eivät ole iän, terveys- tai perhesyiden tai muiden vastaavien syiden vuoksi työnhakijoita.

Kun kotoutumissuunnitelma tehdään kunnassa, suunnitelman tiedot yhdistetään muihin kunnassa tehtäviin palvelusuunnitelmiin. Kotoutumissuunnitelman toteuttaminen vaatii usein monialaista yhteistyötä.

Kunta laatii alaikäisen maahanmuuttajan kanssa kotoutumissuunnitelman, jos siihen on alaikäisen yksilöllisistä olosuhteista johtuva tarve. Alaikäiselle ilman huoltajaa saapuneelle ja oleskeluluvan saaneelle laaditaan aina kotoutumissuunnitelma yhdessä hyvinvointialueen

kanssa. Kunta laatii myös perheen kotoutumissuunnitelman, jos perheen kokonaistilanne sitä edellyttää (KotoL 15–16 §). Perheen kotoutumissuunnitelma laaditaan monialaisena yhteistyönä ja sovitetaan yhteen yksilöllisten kotoutumissuunnitelmien ja perheenjäsenille laadittujen muiden asiaan liittyvien suunnitelmien kanssa.

Kunnan laatima kotoutumissuunnitelma voi sisältää muun muassa:

- suomen kielen opiskelua
- yhteiskuntaan perehdyttävää opetusta
- kotoutumiskoulutusta
- perusopetusta täydentävää opetusta
- luku- tai kirjoitustaidon opetusta
- oman äidinkielen opiskelua, erityisesti alaikäiset maahanmuuttajat
- vapaan sivistystyön tarjoamia harrastus- tai opiskelumahdollisuuksia
- muita kotoutumista edistäviä yksilöllisiä palveluja tai toimenpiteitä

Kotoutumissuunnitelman kesto ja sisältö määräytyvät yksilöllisesti maahanmuuttajan tavoitteiden, työ- ja koulutushistorian sekä hänelle suunniteltujen ja tarjottujen toimenpiteiden perusteella. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma tehdään enintään yhden vuoden ajaksi.

Kotoutumissuunnitelman kesto on pääsääntöisesti enintään kolme vuotta ensimmäisen suunnitelman allekirjoittamisesta. Kotoutumissuunnitelma-ajan ei kuitenkaan lasketa kuluvan, mikäli suunnitelmaa ei ole voitu tilapäisesti toteuttaa vamman, sairauden tai äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan vuoksi tai muusta näihin verrattavasta syystä. Jos maahanmuuttaja tarvitsee kotoutuakseen erityisiä toimenpiteitä, voidaan kotoutumisaikaa pidentää enintään kahdella vuodella. Tällöin kotoutumissuunnitelman kesto voi olla enintään viisi vuotta.

Kotoutumissuunnitelman tekemisestä vastaavien viranomaisten on selvitettävä maahanmuuttajalle suunnitelmasta ja sen toimenpiteistä aiheutuvat oikeudet ja velvollisuudet. Viranomaisen tulee varmistaa, että maahanmuuttaja ymmärtää selvityksen sisällön.

Kotoutumissuunnitelman laatiminen on täydentyvä prosessi ja suunnitelmaa tulee tarpeen mukaan päivittää vastaamaan muuttuneita olosuhteita tai tavoitteita. Kunnan on tarkistettava kotoutumissuunnitelma maahanmuuttajan palvelutarpeen mukaisesti tai vähintään kerran vuodessa.

TE-toimisto ohjaa maahanmuuttajan työvoimakoulutuksena toteutettavaan kotoutumiskoulutukseen tai hakeutumaan omaehtoiseen opiskeluun. Kunta voi järjestää kotoutumiskoulutusta tai ohjata maahanmuuttajan hakeutumaan muun toimijan järjestämään omaehtoiseen opiskeluun. Varkaudessa suomen kielen opetusta järjestää Soisalo-opisto, jonka tarjontaa on hyödynnetty ohjattaessa maahanmuuttajia kotoutumista edistävien palveluiden piiriin. Mikäli maahanmuuttajien määrä talousalueella kasvaa, on kunnan/kuntien järjestämän kotoutumiskoulutuksen tarpeellisuutta syytä arvioida uudelleen.

2.3 Tulkkipalvelut

Viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta.

Viranomaisen huolehtii mahdollisuuksien mukaan tulkitsemisesta ja kääntämisestä myös muussa maahanmuuttajan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa asiassa. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän.

Viranomaisen tulkitsemis- ja kääntämisvelvollisuus ei koske aineistoa, joka ei vaikuta asian käsittelyyn. (KotoL 5 §)

Maahanmuuttajalle on informaatiota annettaessa käytettävä tulkki- ja käännöspalveluja hallintolaissa säädetyllä tavalla. Erityisesti tulkki- ja käännöspalveluja tulee käyttää maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaa laadittaessa ja tarkistettaessa.

3. PALVELUT MAAHANMUUTTAJILLE

Joroisten kunnassa on laadittu jo aiemmin tietopaketti maahanmuuttajille. Oppaaseen on kerätty tietoja maahanmuuttaja-asiakkaille tärkeistä palveluista. Opas on saatavilla kunnanvirastolta, lisäksi oppaasta on ollut myös painettuja versioita suomeksi, englanniksi, venäjäksi, ruotsiksi, thaiksi ja vietnamiksi.

Oppaan tiedot päivitetään kotouttamisohjelman päivittämisen yhteydessä. Oppaan tiedot siirretään myös kunnan nettisivuille eri kielillä.

3.1 Kunnan palvelut

Kotouttamislain mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Tähän kotouttamisohjelmaan on kuvattu keskeisiä peruspalveluja.

3.1.1 Asuminen

Joroisten kunta vuokraa ja isännöi omistamiaan asuntoja. Joroisten kunnan omistuksessa on yhteensä n. 230 vuokra-asuntoa. Asuntokohteet sijaitsevat Joroisten kirkonkylän, Kuvansin ja Maaveden alueilla. Kirkonkylän palvelujen lähellä asunnot sijaitsevat kerros- ja rivitaloissa. Kuvansista ja haja-asutusalueilta asunnot ovat rivitaloasuntoja.

Asuntotoimi valitsee vuokralaiset asiakkaiden toimittamien asuntohakemusten perusteella. Vuokra-asuntojen esittelyaineisto sekä asunnon hakuohjeet löytyvät Joroisten kunnan internet-sivuilta osoitteesta www.joroinen.fi/asuminen-ymparisto/vuokra-asunnot/.

Kunnan omistamien vuokra-asuntojen lisäksi asuntoja on vuokrattavissa useilta yksityisiltä vuokranantajilta.

3.1.2 Sosiaali- ja terveystalvelut

Maahanmuuttajan oikeus sosiaali- ja terveystalveluihin riippuu hänen oleskelulupansa luonteesta. Hyvinvointialue tuottaa sosiaali- ja terveystalvelut ja ne ovat tarjolla maahanmuuttajille samassa laajuudessa kuin muillekin kuntalaisille heti, kun maahanmuuttajan kotikuntalaisissa tarkoitettu kotikunta on Joroinen. Välttämätön toimeentulo turvataan kaikille sitä tarvitseville maahanmuuttajille. Kiireellistä sairaanhoitoa on annettava potilaalle hänen asuinpaikastaan riippumatta.

Sosiaalitalvelut

Hyvinvointialueen sosiaalitalveluja ja niihin sisältyviä tukitalveluja sekä muita toimia, joilla sosiaalihuollon ammatillinen henkilöstö edistää ja ylläpitää yksilön, perheen ja yhteisön toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta.

Sosiaalityö

Sosiaalityöllä tarkoitetaan asiakas- ja asiantuntijatyötä, jossa rakennetaan yksilön, perheen tai yhteisön tarpeita vastaava sosiaalisen tuen ja talvelujen kokonaisuus, sovitetaan se yhteen muiden toimijoiden tarjoaman tuen kanssa sekä ohjataan ja seurataan sen toteutumista ja vaikuttavuutta. Sosiaalityö on luonteeltaan muutosta tukevaa työtä, jonka tavoitteena on yhdessä yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen kanssa lieventää elämäntilanteen vaikeuksia, vahvistaa yksilöiden ja perheiden omia toimintaedellytyksiä ja osallisuutta sekä edistää yhteisöjen sosiaalista eheyttä.

Sosiaaliohjaus

Sosiaaliohjauksella tarkoitetaan yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen neuvontaa, ohjausta ja tukea talvelujen käytössä sekä yhteistyötä eri tukimuotojen yhteensovittamisessa. Tavoitteena on yksilöiden ja perheiden hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen vahvistamalla elämäntalvelua ja toimintakykyä.

Kunnan maahanmuuttokoordinaattori on tiiviissä yhteistyössä sosiaaliohjaajaan tai sosiaalityöntekijään, kun muutoin kuin satunnaisesti toimeentulotukea saavalle henkilölle järjestetään alkukartoitus. Alkuhaastattelu järjestetään monialaisena yhteistyönä sosiaalityön kanssa ja tarvittavat talvelut (esimerkiksi kielitason arviointi) ostetaan.

Kunnan rooli kotouttamisessa on erityisen merkityksellinen alaikäisten ja perheiden kohdalla. Perheelle laaditaan kotoutumissuunnitelma, jos perheen kokonaistilanne sitä edellyttää. Suunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään erityistä huomiota lapsen tai nuoren kehitystä tukevan ja ohjaavan vanhemmuuden edellytyksiin ja vanhempien tuen ja koulutuksen tarpeisiin. Perheen kotoutumissuunnitelma laaditaan monialaisena yhteistyönä ja sovitetaan yhteen yksilöllisten kotoutumissuunnitelmien ja perheenjäsenille laadittujen muiden asiaan liittyvien suunnitelmien kanssa. Alaikäiselle ilman huoltajaa saapuneelle ja oleskeluluvan saaneelle laaditaan aina kotoutumissuunnitelma yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

Työpaja

Pohjois-Savon hyvinvointialueen alaisuuteen kuuluvan Joroisten työpajan tehtävänä on auttaa pajalle tulevia asiakkaita löytämään kunkin elämäntilanteeseen sopiva ratkaisu yksilöllisen ohjauksen avulla. Toiminta on suunnitelmallista ja sitä varten pajalla on vakituinen, ammattitaitoinen henkilökunta, joka on osa moniammatillista verkostoa. Pajan työtehtävät painottuvat erilaisiin kunnossapito- ja kuljetustoihin sekä kädentaitoihin, joiden suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon henkilön yksilöllinen tuen tarve. Asiakkaat ohjautuvat työpajalle pääasiassa sosiaalitoimen ja/tai TE-toimiston ohjaamina.

Maahanmuuttajille työpaja tarjoaa paikan tutustua suomalaiseen yhteiskuntaan, kulttuuriin ja työelämään sekä mahdollisuuden suomen kielen oppimiseen ”kielikylpynä” muiden pajaisten kanssa yhdessä toimittaessa.

Terveyspalvelut

Maahanmuuttaja-asiakas ohjataan osana henkilökohtaista kotouttamissuunnitelmaa käyttämään paikallisia terveyspalveluja. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa muiden vapaaehtois- ja viranomaistahojen kanssa.

Terveyspalvelujen järjestämisessä noudatetaan soveltuvin osin valtakunnallisia ohjeita ja suosituksia, esim. Turvapaikanhakijoiden infektioiden ehkäisy ja rokotukset (30.11.2015, ks. linkki lähteistä) ja Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden infektio-ongelmien ehkäisy 2010. (ks. linkki lähteistä.)

Terveysasemalla maahanmuuttajille tarjotaan sairaanhoitajan ja lääkärin vastaanottopalveluja. Lisäksi terveyspalveluja annetaan muun muassa koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa ja hammashoitolassa.

Neuvolassa kiinnitetään erityistä huomiota maahanmuuttajalasten ja -kotiäitien asemaan. Jos perheelle ei ole laadittu yhteistä perheen kotoutumissuunnitelmaa ja perhe sen tarvitsee, ohjaa terveydenhoitaja perheen kunnan maahanmuuttokoordinaattorin asiakkaaksi.

Mielenterveysneuvola palvelee myös maahanmuuttaja-asiakkaita elämäntilannekriiseissä ja mielenterveysongelmissa. Psykiatrian poliklinikalle hakeudutaan pääsääntöisesti lääkärin tai sairaanhoitajan läheteellä.

3.1.3 Sivistyspalvelut

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, oppimista ja kokonaisvaltaista hyvinvointia tiiviissä yhteistyössä kodin kanssa. ”Varhaiskasvatus on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa. Kulttuurinen moninaisuus nähdään voimavarana. Yhteisössä tunnustetaan, että oikeus omaan kieleen, kulttuuriin, uskontoon ja katsomukseen on perusoikeus. Varhaiskasvatuksessa arvostetaan ja hyödynnetään suomalaista kulttuuri-perintöä ja kansalliskieliä sekä yhteisön ja ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Tämä edellyttää henkilöstöltä tietoa toisista kulttuureista ja erilaisista katsomuksista sekä taitoa nähdä ja ymmärtää asioita monesta näkökulmasta ja asettaa toisen asemaan. Erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan myös uusia tapoja toimia yhdessä. Samalla edistetään kulttuurisesti kestävästä kehityksestä. Kielitietoisessa varhaiskasvatuksessa tiedostetaan, että kielet ovat läsnä jatkuvasti ja kaikkialla. Henkilöstö ymmärtää kielen keskeisen merkityksen lasten kehityksessä ja oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan kuulumisessa. Monikielisyyden näkyväksi tekeminen tukee lasten kehitystä kulttuurisesti moninaisessa maailmassa. Henkilöstön tulee tiedostaa, että he ovat lapsille kielellisiä malleja, ja kiinnittää huomiota omaan kielenkäyttöön. Henkilöstö rohkaisee lapsia käyttämään kieltä monipuolisesti. Lasten kielelliset lähtökohdat huomioidaan, ja heille annetaan aikaa ja mahdollisuuksia vaihteleviin kielenkäytön tilanteisiin.” (Joroisten kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2019, s.31.)

Joroisten varhaiskasvatuksessa maahanmuuttajataustaiset lapset sijoitetaan inklusion periaatteen mukaisesti perheen asuinpaikkaa lähinnä olevaan päiväkotitai esiopetusryhmään.

Lisätietoa varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta löytyy [Joroisten kunnan internet-sivuilta](#).

Varhaiskasvatukseen hakeminen

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja auttaa perheitä täyttämään varhaiskasvatus- hakemuksen ja perustietolomakkeen. Perustietolomake ja Joroisten kunnan minivasu on käännetty englanniksi. Huoltajat saavat postitse päätöksen varhaiskasvatuspaikasta ja englanninkielisen tervetuloa varhaiskasvatukseen – esitteen. Huoltajien kanssa käytävissä ensimmäisissä keskusteluissa käytetään tulkkipalvelua molemminpuolisen ymmärryksen varmistamiseksi.

Varhaiskasvatuksen alkaessa

Perhe käy tutustumassa varhaiskasvatusryhmään 1-3 kertaa perheen toiveen mukaisesti. Tutustumiskäynneillä käytetään tulkkipalveluja. Lapsen aloittaessa päiväkotiryhmässä kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että lapsella on mahdollisuus ilmaista itseään ja olla osa ryhmää. Ryhmässä käytetään kuvia kommunikaation tukena. Lapsen suomen kielen kehittymistä tuetaan arkirutiinien yhteydessä leikin ja vuorovaikutuksen kautta. Kieli- ja kulttuuritietoinen varhaiskasvatus Joroisissa –suunnitelman mukaisesti lapsille laaditaan osana varhaiskasvatussuunnitelmaa S2-suunnitelma. Koko ryhmän henkilökunta toteuttaa kieli- ja kulttuuritietoista varhaiskasvatusta. Lisäksi voidaan pitää S2-tuokioita.

Esiopetusta annetaan suomen kielellä, mutta tutustuminen eri kieliin aloitetaan kielisuihkujen avulla. Niiden avulla halutaan vahvistaa lapsen luontaista uteliaisuutta vieraita kieliä ja kulttuureja kohtaan. Tutustuminen eri kieliin ja kulttuureihin tapahtuu toiminnallisesti erilaisien leikkien, laulujen, lorujen ja liikunnan kautta.

Varhaiskasvatuksen tapahtumia järjestettäessä huomioidaan perheiden moninaisuus, esim. kielelliset ja kulttuurilliset eroavaisuudet.

Avoim varhaiskasvatus

Avoim varhaiskasvatus tarjoaa maksutonta toimintaa lapsiperheille. Perheohjaajan järjestämissä avoimen varhaiskasvatuksen kerhoissa lapset leikkivät ja voivat osallistua ohjattuun, kasvua tukevaan toimintaan. Huoltajat tutustuvat toisiinsa ja voivat saada vertaistukea esimerkiksi lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa. Huoltajilla on mahdollisuus keskustella perheohjaajan kanssa mieltä askarruttavista kysymyksistä, he saavat tietoa tarjolla olevista perhepalveluista ja apua palveluiden piiriin hakeutumisessa.

Lisätietoa ryhmätoiminnasta löydät [kunnan verkkosivuilta](#).

Perhekeskus

Perhekeskus on palveluiden kokonaisuus, joka kokoaa lapsille ja perheille suunnatut hyvinvointia ja terveyttä, kasvua ja kehitystä edistävät sekä varhaisen tuen palvelut yhdeksi kokonaisuudeksi. Perhekeskuspalvelut toimivat lähipalveluperiaatteella eli ovat helposti saavutettavissa lasten, nuorten ja perheiden arjen ympäristöissä ja jalkautuvat perheiden kotiin.

Perhekeskuksen ydintehtävä on edistää lapsen, nuoren ja perheen terveyttä sekä hyvinvointia, tukea vanhemmuudessa ja parisuhteessa, tarjota varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutusta, auttaa sovinnolliseen eroon ja vanhemmuuden jatkumiseen, ottaa huomioon perheiden monimuotoisuus sekä ehkäistä lähisuuhdeväkivaltaa.

Joroisten perhekeskustoiminnan kehittäminen aloitettiin keväällä 2021, jolloin kunnassa tehtiin päätös yhteisestä perhekeskuksesta Varkauden kaupungin kanssa. Paikallista perhekeskustoimintaa kehitetään [thl:n suositusten mukaisesti](#), yhteistyössä Pohjois-Savon hyvinvointialueeseen kuuluvien kuntien kesken.

Kohtaamispaikka

Tärkeä osa perhekeskusta on kohtaamispaikka, joka mahdollistaa lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden, vahvistaa vanhemmuutta, edistää perheen voimavaroja ja hyvää arkea, vahvistaa yhteisöllisyyttä sekä vähentää yksinäisyyden kokemuksia.

Varkauden kaupungin kanssa yhteisen perhekeskuksen alaisuudessa toimii kaksi kohtaamispaikkaa; Joroisissa kohtaamispaikka Kuperkeikka ja Varkaudessa Varkauden Perheentalo. Molemmat kohtaamispaikat ovat kaikkien kuntalaisten käytettävissä.

Kohtaamispaikka Kuperkeikan toiminta pohjautuu Myönteisen tunnistamisen periaatteeseen; lapsi ja perhe kohdataan omana ainutkertaisena yksilönä ja arvokkaana yhteisön jäsenenä. Myönteinen tunnistaminen tarkoittaa voimavarakeskeistä työtettä, joka vahvistaa perheen onnistumisen kokemusta ja luo mahdollisuuksia osallisuuden kokemiselle. Toiminnan tavoitteena on tukea lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä vahvistaa lapsiperheiden yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Perusopetus ja valmistava opetus

Perusopetuslaissa (628/1998) säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta. Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen tai ruotsin kielen taito ja/tai muut valmiudet eivät riitä esi- tai perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1 000 tuntia.

Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten. Valmistavassa opetuksessa oppilaalle annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä. Eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomen kielen opinnoissa. Ko. kieliopinnojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa suomi toisena kielenä -opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan koulu- ja opiskelutausta ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen kielen taito. Oppilaalle laaditussa omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset tavoitteet ja sisällöt.

Suomi toisena kielenä (S2) opetus

Suomen eli S2-kielen opintojen tavoitteena on kielitaidon tasojen kuvausasteikolla taso A1.3–A2.1, joka kuvaa keskimäärin oppilaan osaamista valmistavan opetuksen päättyessä. Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi toisena kielenä -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi toisena kielenä -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille.

Oppilaan oma äidinkieli

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimiselle. Oppilaille järjestetään oman äidinkielen opetusta mahdollisuuksien mukaan. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa. Opetus noudattaa soveltuvin osin Opetushallituksen suositusta maahanmuuttajien äidinkielen opetuksen perusteiksi (1/011/2001, liite 5)

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opetus Joroisissa

Valmistava luokka perustetaan tai valmistava opetus järjestetään hallinnollisesti Joroisten yhtenäiskoulun yhteyteen. Se, missä tiloissa opetus tapahtuu, päätetään sen jälkeen, kun tiedetään, kuinka paljon oppilaita tulee olemaan.

Perusopetukseen valmistava opetus kestää pääosin yhden lukuvuoden. Sen jälkeen oppilas siirtyy perusopetukseen, mutta hänellä on mahdollisuus vielä saada tehostettua opetusta valmistavalla luokalla 1-2 vuotta. Oppilas voidaan ohjata valmistavaan ryhmään esikouluikäisenä tai heti sen jälkeen riippuen oppilaan suomen kielen taidosta. Päätös oppilaalle sopivasta koulumuodosta tehdään tapauskohtaisesti yhteistyössä päiväkodin, koulun ja vanhempien kanssa.

Koulussa oppilas opiskelee suomen kielen lisäksi ensimmäisenä vieraana kielenä englantia, jonka aloitusajankohta sovitaan yksilöllisesti.

Kirjastopalvelut

Joroisten kirjasto palvelee maahanmuuttaja-asiakkaita monin eri tavoin. Kirjastosta on mahdollista lainata erilaisia aineistoja suomen kielen opiskeluun. Kirjastolla on tärkeä rooli monikielisen painetun ja sähköisen materiaalin välittäjänä. Kirjasto on linkki maahanmuuttajan oman äidinkielen maailmaan.

Kirjastoon voidaan tilata maahanmuuttajan omalla äidinkielellä olevaa materiaalia maksuttomasti Helsingin monikielisestä kirjastosta. Asiakas tarvitsee lainaukseen kirjastokortin. Laina-aika on sama kuin Lumme-kirjastojen aineistossa.

Venäjänkielinen kirjasto Espoossa tuottaa kirjastopalveluja ukrainan- ja venäjänkieliselle väestölle sekä kaikille ukrainan ja venäjän kielestä ja kulttuurista kiinnostuneille. Venäjänkielisen kirjaston kaukopalvelu lähettää aineiston kirjastolle, josta lainaaja noutaa ja johon lainaaja palauttaa aineiston. Tämä palvelu ei vaadi Lumme-kirjastokorttia. Asiakkaan on kuitenkin todistettava henkilöllisyytensä ja täytettävä venäjänkielisen kirjaston asiakastietolomake Joroisten kirjastossa, joka välittää tiedot venäjänkieliseen kirjastoon,

Verkossa löytyy sanoma- ja aikakauslehtiä 120 eri maasta yli 60 kielellä. Asiakkaan on mahdollista käyttää palvelua joko kirjastossa tai kotona. Palvelun käyttöön tarvitaan kirjastokortti ja siihen liitetty PIN-koodi. Palveluun kirjaudutaan kirjastokortin numerolla ja pin-koodilla osoitteessa [PressReader.com](https://pressreader.com).

Lumme-kirjastokimpalla on myös omissa kokoelmissaan aineistoa, joissa on huomioitu maahanmuuttajat. Kirjaston kokoelmaa voi selata ja kirjaston tarjoamaan e-aineistoon voi tutustua osoitteessa lumme.finna.fi. Kirjastoaineiston lainaaminen on maksutonta.

Kuntalaisten tiedonhakuun ja opiskeluun tarkoitettuja, maksuttomia tietokoneita on kirjastosta. Kirjastossa on asiakkaiden käyttöön tarkoitettu maksuton langaton verkkoyhteys (wlan). Tietokoneilta voi tulostaa kirjaston monitoimilaitteelle. Tulosteet ovat maksullisia. Omatoimiaikana tulostamiseen tulee hankkia kirjaston asiakaspalvelusta tulostuskortti.

Kirjasto on asiakkaiden käytössä myös omatoimiaikana. Omatoimikirjastoon pääsee kirjautumalla sisään kirjastokortilla ja siihen liitettyllä PIN-koodilla.

Nuorisotoimi

Perusnuorisotyö

Joroisten nuorisotoimi järjestää nuorille yläkouluikäisestä alkaen nuorisotilatoimintaa, retkiä, teemailtoja ja tapahtumia sekä vastaa nuorisovaltuustotoiminnasta. Nuorisotoimi järjestää tarvittaessa (resurssien salliessa) myös pienryhmätoimintaa.

Joroisten nuorisotilat toimivat myös nuorisotiedotuspisteenä. Nuorisotoimi on aktiivinen so-mekäyttäjä ja uusien tietojen päivitetään heti someen: Facebookissa Joroisten Nuorisotoimi ja Instagramissa [@joroisten_nuorisotoimi](https://www.instagram.com/joroisten_nuorisotoimi). Joroisten nuorisotilat ja nuorisotoimen toimisto sijaitsevat Joroisten yhtenäiskoululla lukion päädyssä aulassa ja akvaariossa, osoite Koulutie 1, 79600 Joroinen.

Etsivä nuorisotyö

Etsivän työn ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle matalankynnyksen palveluohjausta ja varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa. Palvelu perustuu luottamukseen ja nuoren vapaaehtoisuuteen.

Joroisten Nuorten toimintapaja REPPU

Joroisten Nuorten toimintapaja on tarkoitettu 14–29-vuotiaille nuorille, jotka etsivät omaa polkuaan. Työskentely tapahtuu yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti.

Pajajakso sisältää ryhmä- ja yksilövalmennusta ja ohjaajan kautta saa tukea asioiden hoitamiseen ja ohjausta tavoitteiden eteenpäin viemiseen.

Pajalle voi hakeutua, jos ei ole opiskelu- tai työpaikkaa, on haasteita koulunkäynnissä tai elämässä muuten. Pajalle voi tulla omaehtoisesti tai yhteistyötahojen kautta. Voi soittaa, laittaa viestiä tai sähköpostia ja sopia tapaamisesta.

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi

Liikuntatoimi

Joroisten liikuntatoimi tarjoaa kuntalaisille hyvinvointia tukevia ja lisääviä liikuntapalveluja. Sisäliikuntaa voi harrastaa Urheilutalolla, yhtenäiskoulun liikuntasalissa ja Kuvansin liikuntasalissa. Urheilutalolla on myös edullinen kuntosali, johon voi ostaa kortin kirjastosta. Liikuntasalien käyttövuorot jaetaan vuosittain elokuussa.

Suosittuja ulkoliikuntapaikkoja ovat urheilukentät, lähiliikuntapaikat, kuntoradat, hiihtoladut, jääalueet, talvi-/avantouintipaikka sekä frisbeegolfradat.

Liikunnanohjaaja ohjaa eri ikäisten kuntalaisten liikuntaryhmiä.

Kulttuuritoimi

Kulttuuritoimi edistää, tukee ja järjestää kulttuuritoimintaa sekä ylläpitää ja kehittää museotoimintaa.

Karhulahden kotiseutumuseo on auki kesäisin (1.6.–15.8.) ja sinne on maksuton pääsy.

Joroinen kuuluu alueelliseen lastenkulttuurikeskus Versoon. Verso toteuttaa ympärivuotisesti lastenkulttuuria siellä missä lapset ovat; kouluissa, päiväkodeissa, kerhoissa, kirjastoissa sekä muissa tiloissa ja tapahtumissa.

Soisalo-opisto

Soisalo-opisto tarjoaa maahanmuuttajille ensisijaisesti suomen kielen kursseja, mutta opiston kaikki kurssit ovat tarjolla myös maahanmuuttajille.

3.2 Valtion palvelut

Näistä palveluista on kuvattu vain ne toimet, jotka liittyvät maahanmuuttajiin.

3.2.1 Pohjois-Savon hyvinvointialue

Sosiaalihuoltolain 1 §:n mukaan sosiaalihuollon toimintojen tarkoituksena on edistää ja ylläpitää yksityisen henkilön, perheen sekä yhteisön hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta. Sosiaalipalveluja ovat Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut, mm. sosiaalityö, päihdehuolto, toimeentulotuki, vammaispalvelut, kehitysvammahuolto, omaishoito, kotihoito, tukipalvelut, päiväkeskustoiminta, asumispalvelut, lastensuojelu, lastenvalvojan palvelut, perheasioiden sovittelu, kasvatus- ja perheneuvonta ja perhetyö.

Kunta päättää jatkossakin pakolaisten vastaanotosta ja tekee siitä sopimuksen ELY-keskuksen kanssa. Kunta ja ELY-keskus sopivat myös yksittäisen henkilön ohjaamisesta kuntapaikalle. Kuntapaikoille ohjataan jatkossa kiintiöpakolaiset ja haavoittuvassa asemassa olevat. Kunnan tulee kuulla hyvinvointialuetta ennen kuntaan ohjaamista, jos henkilöllä on ilmeisiä sote-tarpeita. Ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten osalta sovittava kunnan, hyvinvointialueen ja ELY-keskuksen välillä kuntaan ohjaamisesta. Vastaanoton järjestelyissä on keskeistä tehokas yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä, erityisesti mikäli maahanmuuttajilla on sote-palvelujen tarpeita.

Joroisissa sosiaali- ja terveystyöpalvelut järjestää Pohjois-Savon hyvinvointialue. Kunnassa asuvilla maahanmuuttajilla on oikeus saada sosiaalipalveluja samoin kuin muilla kunnan asukkailla. Kullekin henkilölle sopivien ratkaisujen ja toimenpiteiden löytäminen saattaa vaatia yksilökohtaisen suunnitelman tarkistamista, jolloin sosiaalityöntekijä yhdessä maahanmuuttajan ja muiden mukana olevien viranomaisten ja tahojen kanssa arvioi suunnitelmaa. Kunnassa asuvilla maahanmuuttajilla on oikeus saada terveystyöpalveluja samoin kuin muilla kunnan asukkailla.

Hyvinvointialueen tehtäviin kuuluva:

- Kiintiöpakolaisen alkuvaiheen terveystarkastus.
- Etuuksien hakuun liittyvät tehtävät ja puolesta asiointi.
- Ohjaus ja neuvonta hyvinvointialueen palvelujärjestelmän mukaisissa palveluissa.
- Monialainen alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma yhteistyössä kunnan kanssa tarvittaessa
- Vastuu alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden asumisen järjestämisestä
- Tarvittaessa sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointi ja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestäminen.

- Työikäisten palvelukokonaisuus käsittää talouteen, asumiseen, ihmissuhteisiin, työhön ja koulutukseen, terveyteen, päihteisiin, mielenterveyteen ja kuntoutumiseen liittyviä asioita. Palvelutarpeen arviointi on työväline henkilön ja perheen kokonaistilanteen kartoittamiseen, jotta voidaan nähdä tuen tarve elämän eri osa-alueilla. Jos aikuissosiaalityöllä voidaan parantaa lapsiperheen vanhempien selviytymistä ja jaksamista, se välillisesti palvelee myös lasten tilannetta.

- Toimeentulotuki vakauttaa henkilön ja perheen taloudellista tilannetta ja ilmapiiriä ja sillä voidaan turvata mm. asumista ja lasten harrastuksia, mutta myös ylipäättään henkilön ja

perheen jaksamista, kun voimavaroja jää taloudellisista huolista muuhun elämään. Perustoimeentulo- tuen myöntää KELA. Täydentävästä ja ennaltaehkäisevästä toimeentulotuesta päätetään hyvinvointialueen sosiaalipalveluissa.

Sosiaalipalveluiden sosiaalityöllä tarkoitetaan sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön suorittamaa ohjausta, neuvontaa ja sosiaalisten ongelmien selvittämistä sekä muita tukitoimia, jotka ylläpitävät ja edistävät yksilön ja perheen turvallisuutta ja suoriutumista ja yhteisöjen toimivuutta. Sosiaalityön palveluihin kuuluu lapsiperheiden sosiaalityö, lastensuojelu, perheoikeudelliset palvelut, vammaispalvelut sekä aikuissosiaalityö ja toimeentulotuki. Sosiaalipalvelujen tavoitteena on edistää ja ylläpitää yksityisten henkilöiden, perheen ja yhteisön turvallisuutta ja toimintakykyä. Sosiaalitoimessa maahanmuuttaja-asiakkaan palveluiden tarve kartoitetaan yksilöllisesti ja jaetaan perustietoa yhteiskunnan palvelujärjestelmistä.

Terveydenhuolto

Maahanmuuton alkuvaiheessa ja kotoutumisessa ovat sekä sosiaali- että terveystyö keskeisessä roolissa. Tavoitteena on erilaisten maahanmuuttaja-asiakkaiden terveyden ja toimintakyvyn turvaaminen, sekä kotoutumisen tukeminen. Asiakkaita ohjataan ja motivoidaan terveystyön käyttöön. Työt järjestetään ns. perustyönä mutta pakolaistaustaiset tarvitsevat usein myös laajamittaisesti erilaisia terveydenhuollonpalveluja.

3.2.2 Maahanmuuttovirasto

Maahanmuuttovirasto myöntää oleskeluluvat, käsittelee turvapaikkahakemukset, ohjaa vastaanottokeskusten toimintaa, päättää käännästä ja karkottamisesta, vastaa kansalaisuushakemusten käsittelystä ja muukalaispassien myöntämisestä. Joroista lähin maahanmuuttoviraston toimipiste sijaitsee Kuopiossa. Maahanmuuttovirastossa asiointiin on hyvä varata aika sähköisen varaustyön kautta [www-osoitteessa: https://enterfinland.fi/eServices](https://enterfinland.fi/eServices). (www.migri.fi)

3.2.3 Poliisi

Poliisi ja rajavartiolaitos valvovat ulkomaalaisten maassa oleskelua ja tarvittaessa poistavat maasta luvattomat ulkomaalaiset ja henkilöt, joiden oleskelulupa on rauennut tai peruutettu. Itä-Suomen poliisilaitoksella ulkomaalaisasioita hoidetaan Kuopion, Joensuun ja Mikkelin poliisiasemilla. Joroissa asuvien henkilöiden lupa-asiat hoidetaan Kuopiossa. Asiointi vaatii ajanvarauksen. Joroista lähimpänä olevan Varkauden poliisiaseman palveluja ovat mm. poliisipäivystys, lupapalvelut, löytötavarat, rikostutkinta ja järjestyspoliisi.

3.2.4 Digi- ja väestötietovirasto

Ulkomaalaisen henkilön, joka muuttaa Suomeen, on rekisteröidyttävä Digi- ja väestötietovirastossa. Rekisteröitymiseen tarvitaan passi tai muu virallinen kuvallinen henkilökortti, oleskelulupa (EU/ETA alueen ulkopuolelta tulijat), oleskeluoikeuden rekisteröintitodistus sekä muut keskeiset dokumentit ja niiden viralliset käännökset (esim. avioliittotodistus ja lasten syntymätodistukset) laillistettuina. Suomalainen henkilötunnus postitetaan maahanmuuttajalle rekisteröinnin tuloksena, jos hän ei ole sitä aiemmin saanut. Joroisiin muuttavien ulkomaalaisen rekisteröintipalvelut ovat Kuopiossa. Ajan voi varata sähköisesti osoitteessa: <https://www ajanvaraus.fi/isl/frontend/choose-a-time>

3.2.5 Työ- ja elinkeinotoimisto

Työ- ja elinkeinotoimiston roolia kotouttamisessa on selostettu laajasti luvussa 2. Pohjois-Savon TE-toimisto palvelee maahanmuuttaja-asiakkaita monikanavaisesti verkossa www.te-palvelut.fi –sivuilla ja puhelimitse. Henkilökohtainen tapaaminen edellyttää ajanvarausta. Työnhakijaksi rekisteröityneille maahanmuuttajille tarjotaan julkisia työvoimapalveluja palvelutarpeen mukaisesti.

3.2.6 Kela

Suomen sosiaaliturvajärjestelmä perustuu maassa asumiseen. Joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta kaikilla Suomessa vakinaisesti asuvilla on oikeus Kelan myöntämiin sosiaaliturva-etuuksiin. Kun ulkomaalainen muuttaa Suomeen, Kela tekee päätöksen hakemuksesta siitä, kuuluuko henkilö Suomen sosiaaliturvan piiriin eli onko hänellä oikeus Kelan myöntämiin sosiaaliturva-etuuksiin. Päätöksen perustana on laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta.

Jos henkilö on oikeutettu Suomen sosiaaliturvaan, Kela lähettää hänelle kotiin sairausvakuutuskortin eli Kela-kortin, jota tarvitaan mm. apteekissa, lääkärissä ja hammaslääkärissä. Jokainen Suomessa pysyvästi asuva saa sen ilmaiseksi.

Lähin Kelan toimisto sijaitsee Varkaudessa. Palvelupisteestä saa opastusta ja neuvontaa Kelan etuuksista. Ajan voi varata palvelupisteeseen tai puhelimitse asiointiin osoitteessa www.kela.fi/ajanvaraus tai soittamalla palvelunumeroon. Joroisissa on asiointipiste, jossa saa mm. Kela-asioiden neuvontaa ja opastusta sekä tukea Kelan verkkopalveluasiointiin käytössä olevilla asiakaspäätteillä. Lisäksi asiointipisteestä saa Kelan esitteitä ja lomakkeita ja sinne voi jättää Kelalle toimitettavia hakemuksia. Kela palvelee myös sähköisesti internetissä ja sillä on oma puhelinneuvonta maahanmuuttajille. Lisätietoja löytyy: <http://www.kela.fi/maasta-ja-maahanmuutto>.

Kelan asiakkailla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen, jos asiointi Kelassa ei onnistu omalla äidinkielellä eikä löydy muutakaan yhteistä kieltä Kelan toimihenkilön kanssa.

3.2.7 Pohjois-Savon ELY-keskus

Pohjois-Savossa kotouttamisasiosta tiedottaa alueen ELY-keskuksen maahanmuuttoasi-
antuntija. Hän myös opastaa ja koordinoi alueellisia kotouttamisverkostoja.

Maahanmuuttoasiantuntija Lisbeth Mattsson

Sähköposti lisbeth.mattsson@ely-keskus.fi

Puhelin +358 295 026 597

3.3 Seurakunnat

Maahanmuuttajien uskonnollinen tausta tulisi huomioida ja heille tulisi tarjota tietoa omaan uskontokuntaan kuuluvasta toiminnasta Suomessa. Uskonnot.fi –sivustolta löytyy lista Suomessa toimivista yhteisöistä jaoteltuna uskontokunnan mukaan.

3.3.1 Joroisten evankelis-luterilainen seurakunta

Joroisten evankelis-luterilaisen seurakunnan toiminta on kaikille avointa, myös maahanmuuttajille. Luterilainen kirkko Suomessa on kehittänyt voimakkaasti viime vuosina monikulttuurista työtään kokonaiskirkon tasolla ja paikallisseurakunnissa.

Maahanmuuttajiin suuntautuvaa työtä tehdään erityisesti diakoniatyön toimesta ja se kohdistuu haavoittuvissa olosuhteissa oleviin ihmisiin. Diakoniatyön periaatteisiin kuuluu avun antaminen erityisesti niille, joita ei muuten auteta. Eettisenä ohjeena on kaikkien ihmisten ja heidän vakaumuksensa kunnioittaminen. Diakoniatyön asiakkaaksi voi hakeutua siitä riippumatta, mihin uskontokuntaan kuuluu vai kuuluko mihinkään.

Diakoniatyöllä on avointa toimintaa, johon maahanmuuttajat perheineen ovat tervetulleita, samoin vapaaehtoistyöhön. Diakoniatyö auttaa myös taloudellisesti elämälle välttämättömissä asioissa. Maahanmuuttajien kohdalla on tuettu kielen opiskelua ja avustettu esimerkiksi kodin perustamisessa tai lasten tarpeissa hankkimalla kierrätystavaroita. Ryhmä-, leiri- ja retkitoimintaa tarjotaan perheille, opiskelijoille, sairaille sekä vanhuksille. Diakoniatyöntekijät ja papit tekevät henkilökohtaista asiakastyötä maahanmuuttajien kanssa. Maahanmuuttajille on perustettu omia vertaistukiryhmiään tarpeen mukaan.

3.3.2 Ortodoksinen seurakunta

Varkauden ortodoksinen seurakunta ulottuu Joroisiin. Ortodoksinen kirkko on toiseksi suurin kirkkokunta maailmassa. Kirkon kansainvälisyys näkyy myös paikallisseurakuntien toiminnassa, joiden toiminta on avointa luonnollisesti maahanmuuttajillekin.

Suomen ortodoksisen kirkon ja Varkauden ortodoksisen seurakunnan lähivuosien tavoitteena on voimistaa ja kehittää toimintaansa erityisesti Suomen muuttaneiden venäläisten ja muiden itäeurooppalaisten kanssa.

3.3.3 Muut seurakunnat

Suomen katolinen kirkko toimii Varkaudessa Jyväskylän katolisen seurakunnan kautta. Se järjestää kuukausittain palveluksia Varkauden ortodoksikirkossa. Katolinen kirkko on suurin kirkkokunta maailmassa, joten sen toiminta on hyvin kansainvälistä.

3.4 Järjestöt

Kansalaisjärjestöt luovat viranomaistyön rinnalle toisenlaisia mahdollisuuksia kotouttamiselle. Järjestöt tukevat maahanmuuttajan osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia toiminnan kautta ja mahdollistavat sosiaalisten verkostojen luomista.

SPR Joroisten osastolla on Ystävätoimintaa. Ystävä voi toimia auttajana esimerkiksi lääkärikäynneillä, kauppamatkoilla tai virastoasioiden hoidossa.

Myrskyläyty ry toimii osoitteessa Koskentie 9, 79600 Joroinen.

Myrskyläyty ry:n toiminta on kaikille avointa kansalaistoimintaa. Päiväkeskus on auki arkipäivisin klo 8–13. Ruokatuki- ja olohuonetoiminnassa ensisijaisesti halutaan lisätä välittämisen ja ihmisarvon kokemista sekä vähentää yksinäisyyttä. Päiväkeskuksessa on mahdollisuus edulliseen kahvitteluun tai lounaaseen. Lounaan voi tilata myös kotiin.

Myrskyläyty ry tarjoaa ruoka-apua vähentämään aineellista niukkuutta sekä tuomaan turvan monipuolisemmasta ravinnosta. Ruoka-apua on tarjolla yksi apukassi/talous/viikko 3 € hintaan, tämän lisäksi päivittäin leipää, salaattia ja muita ylijäämätuotteita ilmaiseksi.

Myrskylyhty ry ylläpitää olohuonetoiminnassa kaikkien tasa-arvoisuutta ja mahdollisuutta yhdenvertaiseen osallistumiseen. Myrskylyhdyssä kokoontuu eri viikkoina: miesten piiri, naisten piiri sekä Meet Up -kansainvälinen toiminta. Joka tiistai tarjolla on ilmainen hartausamiainen. Lisäksi lomakautena ja juhlapäivinä järjestetään erilaisia virkistystapahtumia.

Kaikki tapahtumat ovat avoimia. Myrskylyhtyyn kokoonnutaan yhdessä ruuan, mukavan tekemisen ja yhdessäolon äärelle. Myrskylyhdyssä palvellaan suomen kielen lisäksi myös englannin ja venäjän kielillä.

4. JOROISTEN KUNNAN TOIMIALOJEN VASTUUNJAKO KOTOUTTAMISPROSESSISSA

4.1 Kotouttamistoiminta Joroisten kunnassa

Kunnassa on nimetty maahanmuuttajien ja pakolaisten asioista vastaava henkilö, maahanmuuttokoordinaattori. Maahanmuuttajia tulee kuntaan työn, avioliiton tai jonkun muun syyn takia ennakoimattomasti. Näiden yksittäisten henkilöiden tai heidän perheidensä kotouttamisesta vastaa sosiaalipalvelut yhdessä verkostotoimijoidensa kanssa. Hyvinvointialue vastaa maahanmuuttajien tarvitsemista sosiaalipalveluiden järjestämisestä vuoden 2023 alusta alkaen. Käytännössä ELY-keskus tiedustelee, voiko kunta vastaanottaa pakolaisen. Jos vastaus on kunnasta myönteinen, ELY-keskus lähettää kuntapaikkailmoituksen kuntaan, joka ohjautuu maahanmuuttotyön yhdyshenkilölle. Muut kuin pakolaisstatuksen saaneet turvapaikanhakijat voivat ohjautua kuntaan asumaan myös muita teitä esim. työnantajan kautta. Maahanmuuttotyön yhdyshenkilö auttaa asunnon saannissa ja tarvittaessa asunnot kalustetaan valmiiksi ennen asiakkaan muuttoa. Vapaaehtoiset voivat auttaa mm. keräämällä lahjoitustavaroita. Kuntaan muuton jälkeen ensimmäisinä päivinä avustetaan käytännön asioissa: opastaminen, pankkitilin avaaminen, ajanvaraus Kelalle, vapaaehtoisten tuen järjestäminen, koulun tai päivähoidon aloittaminen ja TE-toimistoon yhteyden saaminen.

Luvuissa 2 ja 3 on kuvattu kotouttamista tukevia toimia ja palveluja maahanmuuttajille. Alla olevaan kuvaan on keskitetyksi koottu vastuunjako Joroisten kunnassa kotouttamistoimintaan liittyen. Lisäksi kotouttamisohjelman laadinnan yhteydessä on tunnistettu kotouttamisasioihin liittyvää osaamisvajetta; kotouttamistietoisuuden ja osaamisen lisäämiseksi on tarkoituksenmukaista nimetä Joroisten kuntaan kotouttamisasiosta vastaava työryhmä, johon tarvitaan edustus sosiaalitoimesta, terveystoimesta ja sivistystoimesta.

Joroisten organisaatiomalli

- Kotouttamisasioiden työryhmän kokoonpanon päivitystä on tarve miettiä hyvinvointialueille siirtymisen myötä.
- neuvonta ja palveluiden ohjaus maahanmuuttokoordinaattorilta sekä asiointipisteen kautta.
- tarvittaessa päivitetään Joroisten maahanmuuttajien opas.
- maahanmuuttajien neuvonta maahanmuuttokoordinaattorilta sekä eri toimipisteissä osana peruspalveluja.

Kotouttamisasioiden työryhmä <ul style="list-style-type: none"> • Ohjaus ja neuvonta kotouttamisesta maahanmuuttajille ja kunnan toimijoille • Tietoisuuden levittäminen ja henkilöstön koulutustarpeiden tunnistaminen -> Kotouttamisosaimisen lisääminen	Neuvonta <ul style="list-style-type: none"> • Ohjaus- ja neuvonta maahanmuuttokoordinaattori. • Joroisten maahanmuuttajaopas. • Maahanmuuttajien neuvonta eri toimipisteissä osana peruspalveluja.
	Tunnistaminen ja ohjaus maahanmuuttokoordinaattori: <ul style="list-style-type: none"> • Maahanmuuttaja-asiakkaan kotouttamistarpeen tunnistaminen. • Asiakkaan informointi oikeudesta alkukartoitukseen ja kotoutumissuunnitelmaan. • Tukea kotoutumiseen liittyviin asioihin ja ohjaukseen kotouttamisasioiden. • Asiakkaan ohjaaminen joko TE-toimiston tai sosiaalityön asiakkaaksi.
	Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma <ul style="list-style-type: none"> • Kunnan maahanmuuttokoordinaattori tekee maahanmuuttajalle alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman ja sen seurannan sekä tarkastamisen. Tarpeen mukaan yhdessä hyvinvointialueen kanssa. • Kotoutumissuunnitelman laadintaan pyydetään mukaan myös muita toimijoita yksilökohtaisen tarpeen mukaisesti.

Kuva 2: Kotouttamistoiminta Joroisten kunnassa

Kotouttamisasioiden työryhmä

Joroisten kunnan palvelut ottavat huomioon maahanmuuttaja-asiakkaat. Toiminnassa pyritään huomioimaan myös maahanmuuttaja-asiakkaiden yksilölliset palvelutarpeet. Maahanmuuttaja-asiakkaiden palveluiden tarjoamiseen liittyvää poikkihallinnollista yhteistyötä on kuitenkin lisättävä ja organisaation jäsenten tietoisuutta maahanmuuttaja-asioista tulee parantaa. Kotouttamisasioiden työryhmän tehtäväksi asetetaan maahanmuuttaja-asioiden koordinointi ja koko organisaation tietoisuuden lisääminen maahanmuuttaja-asioiden hoidossa.

Neuvonta

Henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa antaa maahanmuuttokoordinaatori. Ohjausta ja neuvontaa varten Joroisissa on myös aiemmin laadittu opas maahanmuuttajille. Oppaan tiedot päivitetään ajan tasalle ja opas käännetään tarvittaville kielille. Opasta on saatavilla kunnan internetsivuilla ja painettuna versiona kunnan yksiköissä.

Viranomaisella on työhönsä sisältyvä ohjaus- ja neuvontavelvollisuus, mutta maahanmuuttajaneuvonnan keskittäminen yhteen neuvontanumeroon selkeyttää maahanmuuttajatyötä ja kotouttamisprosessia ja on myös asiakaslähtöinen maahanmuuttajapalvelu.

Tunnistaminen ja ohjaus

Kotouttamisosaamista on tarpeen lisätä siten, että kunnassa toimivat eri työntekijät tunnistaisivat maahanmuuttaja-asiakkaan kotouttamistarpeen sekä asiakkaan oikeuden alkukartoitukseen ja henkilökohtaiseen kotoutumissuunnitelmaan. Joustavan palvelun mahdollistamiseksi maahanmuuttaja-asiakkaita kohtaavien työntekijöiden tulisi osata ohjata asiakas oikealle taholle, joko TE-toimistoon tai kunnan maahanmuuttokoordinaattorille alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laatimista varten.

Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma

Lain kotoutumisen edistämisestä mukainen alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma laaditaan hyvinvointialueuudistuksen myötä kunnassa niille asiakkaille, joiden osalta vastuu edellä mainitusta prosesseista kuuluu kunnalle.

4.2 Sopimus kuntaan osoittamisesta

Lain kotoutumisen edistämisestä (2010/1386) 41 § mukaan kunta voi tehdä sopimuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa kuntaan osoittamisesta sellaisten henkilöiden osalta, joille on myönnetty oleskelulupa hänen haettuaan kansainvälistä suojelua tai jotka on otettu Suomeen erityisellä humanitäärisellä perusteella. Sopimus on monivuotinen ja sitä tarkistetaan vuosittain.

Joroisten kunta tekee sopimuksen edellä mainitun lain kotoutumisen edistämisestä 41 § mukaisen sopimuksen ELY-keskuksen kanssa ja laatii osana kotouttamisprosessia ja tämän kotouttamisohjelman toimeenpanoa toiminnalliset järjestelyt onnistuneen kotouttamisen toteuttamiseksi kunnassa, mikäli kuntaan ollaan osoittamassa humanitäärisin perustein kuntaan tulevia maahanmuuttajia. Kotouttamisen vaatimien palveluiden järjestäminen voi vaatia lisää resurssointia esimerkiksi opetustoimen tai terveydenhuollon palveluiden järjestämiseksi. Näin ollen kotouttamistoiminnan tarpeet tulee jatkossa huomioida riittävässä laajuudessa kunkin hallinnonalan talousarvioissa.

4.3 Kotouttamistoiminnan vaikutukset vuosittaiseen talousarvioon

Joroisten kunnan talousarvioon on lisätty kotouttaminen. Tulevaisuudessa täytyy talousarviossa huomioida kotouttamislain kokonaisuudistus, joka liittyy vahvasti TE2024-lainsäädännön valmisteluun. Kotoutumisen edistämisestä annettavan uuden lain on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan kuin TE2024-lainsäädäntö vuoden 2025 alussa.

Kunnan vastuulla olevat kotouttamistoimet edellyttävät kuitenkin määrärahavarausta vähintään seuraaviin palveluihin ja toimiin:

- alkukartoitusten ja kielitaidon arvioiden järjestäminen (esitetään lisämäärärahaa tarvittaessa)
- kotoutumissuunnitelma
- maahanmuuttajaoppaan kääntäminen kohderyhmään kuuluvien kielen mukaisiksi, oppaan painattaminen
- tulkkipalvelut

Lisäksi kotouttamiseen liittyen on tunnistettavissa henkilöstön koulutustarpeita. Koulutusta kotouttamiseen ja maahanmuuttajatyöhön on tarpeen järjestää poikkihallinnollisesti.

Kuntaan osoitettujen henkilöiden palveluiden järjestäminen tulee huomioida toimialoilla vuosittaisessa talousarviossa.

Valtio korvaa kunnille maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi järjestettyjen toimenpiteiden aiheuttamia kustannuksia kotoutumislain mukaisesti (Kotolaki 44–55 §). Turvapainehakija-asiakkaiden osalta valtio maksaa kunnille laskennallisen korvauksen alkukartoituksen järjestämisestä. Lisäksi kunta saa laskennallisen korvauksen kuntaan osoitettavien henkilöiden osalta kohderyhmään kuuluvien henkilöiden ohjauksen ja neuvonnan sekä muun heidän kotoutumistaan tukevan toiminnan järjestämisestä. Kuntaan osoitettavien henkilöiden kustannuksista valtio korvaa kunnille todellisten kulujen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannuksia, tulkkauksen- ja käännöspalveluja sekä toimeentulotukikustannuksia.

4.4 Kotouttamisohjelman seuranta ja päivittäminen

Kotouttamisohjelma on laadittu nyt vuosille 2023–2024. Lain kotoutumisen edistämisestä 32 § mukaan kotouttamisohjelma hyväksytään kunnanvaltuustossa ja se on tarkistettava vähintään kerran neljässä vuodessa.

Kotouttamisohjelman päivittäminen on seuraavan kerran käynnistettävä vuonna 2024 siten, että ohjelman päivitys on hyväksyttävänä kunnanvaltuustossa viimeistään vuoden 2025 aikana. Vuoden 2025 alussa voimaan tuleva TE-palvelumuutos vaikuttaa myös toimijoiden väliseen yhteistyöhön kotoutumisen edistämisessä. Se luo luontaisen ajankohdan tarkastella kunnan kotoutumisohjelmaa uudelleen.

Kotouttamisasioiden työryhmä huolehtii päivityksen käynnistämisestä ja esittää kunnanhallitukselle työryhmän nimeämistä kotouttamisohjelman päivittämiseksi.

5. KOTOUTTAMISEEN LIITTYVIEN KUSTANNUSTEN KORVAUS

Kunnat ovat kotoutumislain mukaisesti oikeutettuja valtion maksamiin korvauksiin kotoutumispalveluiden järjestämisestä. Korvaukset on tarkoitettu pakolaisten ohjaukseen ja neuvontaan sekä muuhun heidän kotoutumistaan tukevaan toimintaan. Korvausten edellytyksenä on kotoutumislain mukaisesti tehty kunnan kotouttamisohjelma ja ELY-keskuksen kanssa tehty sopimus kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä.

KEHA-keskus korvaa kunnille pakolaisten vastaanottoon liittyviä kustannuksia:

- Pakolaisten vastaanottoon liittyvät korvaukset
- Paluumuuttoavustukseen liittyvät korvaukset
- Toimeentulotukeen liittyvät korvaukset

Lisäksi KEHA-keskus korvaa kunnille seuraavia kustannuksia:

- Entisen Neuvostoliiton alueelta tuleviin henkilöihin liittyvät kustannukset
- Maahanmuuttajien alkukartoitusten toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset
- Erityiskustannuskorvauksia

Laskennallista korvausta saa jokaisesta vastaanotetusta henkilöstä seuraavasti:

- 2 300 €/vuosi yli 7-vuotiaista ja sitä vanhemmista
- 6 845 €/vuosi alle 7-vuotiaista

Laskennallinen korvaus tullaan 1.1.2023 alkaen jakamaan kunnan ja hyvinvointialueen välillä. Laskennallinen korvaus määritellään valtioneuvoston asetuksessa. Uusi asetus on lausuntokierroksella, joka päättyy lokakuun 2022 lopussa. Korvausaika on kiintiöpakolaisilla neljä vuotta ja turvapaikkamenettelyn kautta tulleista henkilöillä kolme vuotta.

Lisäksi korvataan todellisten kulujen mukaan

- toimeentulotuen kustannukset kolmen vuoden ajan ensimmäisestä kotikuntamerkinästä
- sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannuksia
- tulkkipalvelun käytön kustannukset ilman määräaika
- kotoutumiskustannuksia

Kohderyhmään kuuluvat henkilöt huomioidaan myös valtionosuuksissa, joita kunnille maksetaan oppivelvollisuusikäisten maahanmuuttajalasten määrän mukaan. Työ- ja elinkeinohallinto rahoittaa lisäksi kotoutumiskoulutusta ja opetushallinto valmistavaa opetusta. Myös erilaisia hankerahoituksia on mahdollista hakea kotouttamisen ja kotoutumisen edistämiseksi. Kotoutumislain mukaisten korvausten maksamisesta kunnille vastaa ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus, KEHA-keskus. ELY-keskukset eivät hoida maksuliikennettä. Laskennallisten kustannusten korvaukset KEHA-keskus maksaa kunnille automaattisesti ilman erillistä hakemusmenettelyä. Erityiskustannuskorvauksia haettaessa kunnan pitää ensin tehdä ELY-keskukselle hakemus, jonka perusteella ELY-keskus ja kunta tekevät erityiskustannussopimuksen. Erityiskustannussopimuksen perusteella ja todellisten kustannusten mukaan haettavat korvaukset haetaan ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselta (KEHA-keskus).

Lisätietoja: <http://www.elykeskus.fi>

6. KUNTIEN KORVAUKSET VASTAANOTTOPALVELUIDEN TUOTTAMISESTA TILAPÄISTÄ SUOJELUA SAAVILLE

Maahanmuuttovirasto on valmistellut hallituksen toimeksiannosta toimintamallin, jossa kuntien majoittamat tilapäisen suojelun piirissä olevat henkilöt saavat tarvitsemansa vastaanottopalvelut ilman, että kuntaan perustetaan omaa vastaanottokeskusta. Kunnat saavat valtiolta korvausta sovittujen palveluiden tuottamisesta.

Vuonna 2022 Ukrainan sodan takia paenneita on Suomessa jo useissa kunnissa joko yksityisessä tai kuntien osoittamassa majoituksessa. Uuden mallin tavoitteena on, että tiettyyn kuntaan asettuneet, kuntien majoittamat ukrainalaiset voisivat halutessaan myös jatkaa asumistaan siellä. Palveluita saadakseen heidän ei siis tarvitse muuttaa kuntaan, jossa on vastaanottokeskus.

Jokainen tilapäistä suojelua hakenut tai saava on kirjoilla jossakin vastaanottokeskuksessa, vaikka asuisikin yksityisessä tai kunnan tarjoamassa majoituksessa.

Uudessa toimintamallissa kunta voi tehdä vastaanottokeskuksen kanssa sopimuksen siitä, mitä vastaanottopalveluita kunta itse tuottaa niille henkilöille, joita se majoittaa alueellaan. Näitä voivat olla pelkkä majoitus tai sovittaessa myös terveydenhuollon palvelut ja välttämättömät sosiaalipalvelut. Korvattavien palveluiden on oltava vastaanottolain mukaisia.

Terveydenhuollon palvelut ja välttämättömät sosiaalipalvelut voidaan jatkossakin järjestää myös vastaanottokeskuksen kautta. Vastaanottokeskus ja kunta sopivat toimivimmasta ratkaisusta yhdessä.

Maahanmuuttovirasto maksaa kunnalle korvausta vastaanottokeskuksen kautta. Kor-

vausta voidaan maksaa siitä lähtien, kun tilapäinen suojelu otettiin käyttöön 4.3.2022, tarvittaessa takautuvasti maalishuhtikuulta. Maahanmuuttovirasto tiedottaa tarkemmin korvattavista kustannuksista ja ohjeistaa kuntia sopimus- ja korvauskäytännöistä.

Vain kunnille maksetaan korvausta. Yksityishenkilöille tai muille toimijoille ei korvata majoituksen tai muiden palveluiden tuottamisesta aiheutuvia kuluja.

Hallitus on myös sitoutunut varmistamaan, että Venäjän hyökkäystä pakenevat lapset saava apua ja pääsevät riittävän kieliopetuksen turvin varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen pariin. Myös oppilashuollon palveluihin panostetaan, sillä sopeutuminen uuteen arkeen sotakokemusten jälkeen ei ole lapsille ja nuorille helppoa.

Kunnille korvataan kulut kuntien järjestämistä palveluista, joiden tarkoitus on auttaa Ukrainasta paenneita lapsia ja turvata heidän oppimisensa edellytykset.

Näitä ovat:

- varhaiskasvatus valtionavustuksella vuonna 2022 sekä tilapäislaililla vuonna 2023
- perusopetuksen valmistava opetus
- suomen tai ruotsin sekä oman äidinkielen opetus
- riittävät oppilashuollon palvelut

Tilapäisen suojelun tarkoituksena on, että Ukrainasta paenneille voidaan tarjota väliaikaista suojelua nopeasti. Tilapäistä suojelua saavilla ei ole pääsääntöisesti ollut tähän asti mahdollista saada kotikuntalain mukaista kotikuntaa.

Toistaiseksi tilapäisen suojelun piirissä olevien palvelut toteutetaan joustavasti yhteistyössä kuntien kanssa. Sisäministeriö julkaisi kesäkuussa 2022 selvityksen tilapäistä suojelua saavien palveluista, kotikuntaoikeudesta ja tarvittavista muutoksista.

<https://intermin.fi/-/1410853/ministerityoryhma-keskusteli-ukrainasta-paenneiden-oikeudesta-kotikuntaa>

Ministeriöissä valmistellaan parhaillaan lakimuutoksia kotoutumislakiin ja vastaanottolakiin huomioiden kotikuntalain mukaisen kotikunnan saaminen tilapäistä suojelua saavilla. Tämän vuoden maalishuhtikuussa suurella osalla tilapäistä suojelua saavilla tulee vuosi täyteen asumista Suomessa ja heillä on mahdollisuus hakea kotikuntalain mukaista kotikuntaa, edellyttäen että heillä on tarkoitus jäädä Suomeen pysyvästi. Kotoutumislaisilla tilapäistä suojelua saavat, joille on myönnetty kotikunta, otettaisiin lain soveltamisen piiriin. Lakimuutoksen myötä kunnilla on mahdollisuus saada kuntakorvauksia heistä. Kotikunnan saamisen myötä kasvaa kuntien ja muiden viranomaisten vastuu palvelujen järjestämisestä tilapäistä suojelua saaville, kun kotikunnan saaneet asiakkaat eivät ole enää vastaanottojärjestelmän piirissä.

Kotouttamiseen ja maahanmuuttajatyöhön liittyviä linkkejä

- Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20kotoutumisen%20edist%C3%A4misest%C3%A4>
- Valtion kotouttamisohjelma:
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79075>
- Kotouttamislain verkkokäsikirjat:
<https://kotoutuminen.fi/verkkokasikirjat>
- Oleskeluluvat:
<https://migri.fi/oleskelulupa#02c3eb0f>
- Maahanmuuttajien sosiaaliturva, hyvinvointi ja terveys:
<http://stm.fi/maahanmuuttajien-hyvinvointi>
- Suomessa työskentelevän maahanmuuttajan sosiaaliturva:
http://stm.fi/documents/1271139/1359676/Maahanmuuttajien_sosiaaliturva_RGB_150dpi_110214.jpg/0ae41112-6137-42e8-9b29-f5c8dfa5126c?t=1429856590000
- Perustietoa Suomesta (Tervetuloa Suomeen):
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161191>
- Tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta:
<https://www.infofinland.fi/fi/information-about-finland>